

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0191

Tarve vähentää työperäisiä kuolemantapauksia

Euroopan parlamentin päätöslauselma 21. toukokuuta 2026 tarpeesta vähentää työperäisiä kuolemantapauksia (2025/3046(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 151, 153 ja 156 artiklan,
  - ottaa huomioon toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12. kesäkuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/391/ETY¹,
  - ottaa huomioon työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n strategiakehyksen 2021-2027,
  - ottaa huomioon 10. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman työterveyttä ja -turvallisuutta koskevasta EU:n uudesta strategiakehyksestä vuoden 2020 jälkeen²,
  - ottaa huomioon 17. joulukuuta 2025 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle digitalisaatiosta, tekoälystä ja algoritmijohtamisesta työpaikalla – työn tulevaisuuden muokkautuminen³,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, erityisesti sen 31 artiklan, jossa vahvistetaan, että jokaisella työntekijällä on oikeus terveellisiin, turvallisiin ja ihmisarvoisiin työoloihin ja työehtoihin,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 136 artiklan 2 kohdan,
- A. toteaa, että työterveys ja työturvallisuus ovat unionin sosiaalipolitiikan keskeinen pilari ja tärkeä osa ihmisarvon,

¹ EYVL L 183, 29.6.1989, s. 1,
ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1989/391/oj>.

² EUVL C 347, 9.9.2022, s. 122.

³ EUVL C, C/2026/2154, 6.5.2026, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/C/2026/2154/oj>.

työntekijöiden perusoikeuksien ja oikeudenmukaisten ja turvallisten työolojen suojelua;

- B. ottaa huomioon, että EU:ssa kirjattiin 3 298 kuolemaan johtanutta työtapaturmaa vuonna 2023 sekä noin 2,8 miljoonaa muuta työtapaturmaa, joista aiheutui vähintään neljän päivän työpoissaolo; toteaa tällaisten tilastolukujen osoittavan, että korkean riskin aloilla on edelleen vakavia ongelmia ja niillä tapahtuu paljon työtapaturmia ja että tällaisia aloja ovat esimerkiksi rakennus-, kuljetus-, teollisuus- ja maatalousala;
- C. toteaa, että nuorempien työntekijöiden vakavan työtapaturman riski on suurempi kuin heidän vanhempien kollegoidensa ja että nuorilla riski on yli 40 prosenttia suurempi kuin kokeneemmilla työntekijöillä, mikä kertoo rajallisen työkokemuksen, riittämättömän koulutuksen ja heikomman tietoisuuden työpaikan riskeistä lisäävän heidän haavoittuvuuttaan; ottaa huomioon, että heidän työolonsa voivat olla huonommat ja että tämä voi johtaa ammattitauteihin nuoruudessa tai myöhemmissä elämänvaiheissa;
- D. toteaa, että on tärkeää soveltaa sukupuolinäkökulmaa työturvallisuuteen ja työterveyteen, koska sukupuoli voi vaikuttaa siihen, millaisille aineille tai riskeille työntekijät altistuvat;
- E. ottaa huomioon, että sosiaali- ja terveyspalvelujen kaltaisilla aloilla työskentelevät työntekijät altistuvat väkivallalle ja psykososiaalisille riskeille sekä kohtaavat myös merkittäviä ja usein aliarvioituja turvallisuusriskejä; toteaa, että väkivalta työpaikalla ja työpaikkakiusaaminen voivat aiheuttaa vakavaa psyykkistä haittaa ja niihin on liitetty mielenterveysongelmien kohonnut riski; toteaa, että erityisesti terveydenhoito- ja hoivapalveluissa raportoidaan tällaisista ilmiöistä;
- F. ottaa huomioon, että useista jäsenvaltioista on viime vuosina tullut ilmoituksia lainvalvontatehtäviä suorittaviin viranomaisiin samoin kuin pelastuspalvelun työntekijöihin kohdistuvien hyökkäysten merkittävästä kasvusta; toteaa, että tiettyjä ammatteja, erityisesti kun on kyse julkisen vallan käytöstä ja oikeutetusta voimankäytöstä, leimaa rakenteellinen ja pysyvä vakavien fyysisten vammojen tai kuoleman riski kolmannen osapuolen tahallisen väkivallanteon seurauksena; toteaa, että pelastuspalvelun työntekijöihin, kuten ensihoitajiin ja palopelastajiin, kohdistuvat uhkat ja tahalliset väkivallanteot ovat kohtuullisen uusi ilmiö; altistuminen niille, mukaan lukien kolmansien osapuolten tahalliset teot, erottaa nämä ammatit muista vaarallisen työn muodoista, minkä vuoksi niihin liittyvien riskien luonne on perusteltua ottaa erityisellä tavalla huomioon;
- G. toteaa, että rajatyöntekijät ja siirtotyöläiset, mukaan lukien kolmansista maista tulevat työntekijät, ovat erityisen suuressa vaarassa altistua työvoiman hyväksikäytölle ja erilaisille työpaikalla

tapahtuville laittomuuksille; toteaa tutkimustulosten osoittavan, että maailmanlaajuisesti tällaisiin työntekijöihin kohdistuu noin 70 prosenttia suurempi kuolemaan johtavan työtapaturman riski verrattuna paikallisiin työntekijöihin⁴ ja että myös EU:ssa tämä riski on edelleen huomattavan korkea, noin 65 prosenttia, erityisesti Itä-Euroopasta tulevien työntekijöiden kohdalla; toteaa, että kolmansien maiden kansalaisten työtapaturmariski on kolminkertainen ja että arvioiden mukaan ainoastaan noin yksi viidestä tapaturmasta ilmoitetaan, mikä kertoo ilmiön merkittävästä vähättelystä ja tarpeesta vahvistaa suojelu- ja täytäntöönpanomekanismeja ja noudattaa työn laillisuuden ja ihmisarvon vaatimuksia;

- H. panee merkille, että merkittävä osa työperäisistä kuolemantapauksista johtuu ammattitaupeista, joiden merkitystä aliarvioidaan liian usein ja jotka tunnistetaan ja joista ilmoitetaan turhan harvoin, ja että tämän syynä ovat erityisesti eriarvoisuus hoidon, ennaltaehkäisyn ja seurannan saatavuudessa, altistumisten jäljitettävyyden puutteet sekä tiettyjen sairauksien pitkä oireettomuusaika; ottaa huomioon, että ammattitautien aliraportointi ja riittämätön tunnistaminen heikentävät ennaltaehkäisytoimien, korvausmekanismien ja täytäntöönpanojärjestelmien tuloksellisuutta;
- I. toteaa, että syöpäsairaudet ovat suurin työperäisten kuolemien syy EU:ssa; toteaa, että työntekijät saattavat altistua työpaikalla sellaiselle aineiden yhdistelmälle, joka lisää terveysriskejä entisestään; ottaa huomioon, että työperäisiin syöpäsairauksiin on yhdistetty sellaisia altistavia tekijöitä kuin säteily, työhön liittyvä stressi, riittämättömän työn organisointi ja puutteelliset työolot; toteaa, että ihosyöpä on yksi yleisimmistä ammattitaupeista ja että ihosyöpätapausten määrä on kasvussa mutta ainoastaan pieni osuus niistä tunnistetaan ammattitaupeiksi;
- J. ottaa huomioon, että 28. marraskuuta 2022 antamassaan ammattitaupeja koskevassa päivitetystä suosituksesta⁵ komissio korosti, että on tärkeää tukea työssään riskeille altistuneita työntekijöitä sekä perheitä, jotka ovat menettäneet perheenjäseniä näiden altistuttua, muun muassa tarjoamalla heille riittävää apua;
- K. toteaa, että työtapaturmien ja ammattitautien ehkäiseminen on EU:n sosiaalipolitiikan ja työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden kulmakiviä; toteaa, että kyseessä ei ole ainoastaan EU:n oikeuteen, erityisesti neuvoston direktiiviin 89/391/ETY, ja kansalliseen oikeusjärjestelmään perustuva oikeudellinen velvoite vaan myös strateginen sosiaalinen ja taloudellinen investointi, jolla

---

⁴ Ks. esimerkiksi Lau ym., "Workplace mortality risk and social determinants among migrant workers", *The Lancet Public Health*, osa 9, numero 11, 2024, E935-E949, [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00226-3](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00226-3).

⁵ Komission suositus (EU) 2022/2337, annettu 28. marraskuuta 2022, eurooppalaisesta ammattitautiluettelosta, EUVL L 309, 30.11.2022, s. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/2337/oj>.

voidaan saada aikaan myönteisiä ja pysyviä vaikutuksia työntekijöille, yrityksille ja kokonaisille yhteisöille, kun sillä voidaan auttaa rajoittamaan riskejä, hillitsemään työtapaturmien sosioekonomisia kustannuksia ja varmistamaan yleisesti työympäristöjen laadun ja kestävyden parantuminen;

- L. toteaa, että vapaapalokuntalaisten erityiskoulutus, johon kuuluvat ensiapukoulutus, riskinarviointi, evakuointikäytännöt ja tulipalojen ehkäisy, parantaa todistetusti työpaikkojen turvallisuutta, koska sen ansiosta vakavissa tilanteissa voidaan reagoida nopeasti ja tehokkaasti ja se auttaa vaalimaan riskien ehkäisyn kulttuuria, mikä osaltaan lieventää työtapaturmien vakavuutta; toteaa, että direktiivin 89/391/ETY nojalla työnantajilla on oikeudellinen velvoite panna täytäntöön riskinarviointeja, tarjota koulutusta ja varmistaa ensiaputoimet, ensisammutus ja evakuointi ja että vapaapalokuntalaisten taitojen tukeminen työpaikoilla voi täydentää näitä velvoitteita ja parantaa työturvallisuutta entisestään;
- M. ottaa huomioon, että työsuojelutarkastuksilla on keskeinen rooli työterveys- ja työturvallisuustoimien tehokkaan täytäntöönpanon varmistamisessa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla ja että ne ovat olennaisia työvoiman hyväksikäytön ja vaarallisten työolojen ehkäisemisessä;
- N. ottaa huomioon, että työelämän merkittävät muutokset, kuten epätyypillisten työsuhteiden yleistyminen, epävarma työ, epävarmoissa ja riskialttiissa työpaikoissa olevien nuorten työntekijöiden osuuden kasvu, työvoiman ikääntyminen, digitalisaatio, uusien teknologioiden käyttöönotto ja globalisaatio, ovat lisänneet psykososiaalisia riskejä ja työstressiä sekä synnyttäneet uusia työterveyteen liittyviä haasteita, ja katsoo tämän edellyttävän laajempia ja valtavirtaistettuja ennaltaehkäisystrategioita;
- O. ottaa huomioon, että työhön liittyvät psykososiaaliset riskit, kuten krooninen stressi, työuupumus ja häirintä, ovat merkittäviä ja kasvavia terveyshaittojen sekä työperäisten kuolemantapausten aiheuttajia mutta niitä vähätellään edelleen, ne ovat aliraportoituja ja niihin puuttuminen on riittämätöntä;
- P. ottaa huomioon, että psykologisesti kannustava työympäristö on olennaisen tärkeä työntekijöiden mielenterveyden ja fyysisen hyvinvoinnin kannalta; toteaa, että riittämätön työn suunnittelu ja heikot organisointi- tai johtamiskäytännöt saattavat aiheuttaa psykososiaalisia riskejä ja johtaa stressiin, ahdistukseen, työuupumukseen ja masennukseen; ottaa huomioon, että haitallisten psykososiaalisten työolojen pitkittyminen on yhdistetty mielenterveyden kannalta vakaviin seurauksiin, muun muassa kroonisiin sairauksiin ja itsemurhariskin kasvuun;

- Q. toteaa, että tekoälyn ja algoritmijohtamisjärjestelmien lisääntyvä käyttö työpaikalla voi tiivistää työtä, johtaa työmäärän kasvuun, kasvattaa psykososiaalisia riskejä, heikentää työntekijöiden itsemääräämisoikeutta ja luoda uusia työterveys- ja työturvallisuusriskejä;
- R. ottaa huomioon, että ilmastonmuutos, muun muassa lämpötilojen nousu, yhä yleisemmät ja tukalammat helleaallot ja muut sään ääriolosuhteet, on kasvava ja monitahoinen riski työntekijöiden terveydelle, turvallisuudelle ja työoloille eri puolilla EU:ta; toteaa, että pitkittynyt altistuminen kuumuudelle voi johtaa terveyden kannalta vakaviin seurauksiin, kuten lämpöuupumukseen tai -halvaukseen ja muihin lämmöstä aiheutuviin sairauksiin, sekä lisätä myös todennäköisyyttä väsymykseen, keskittymiskyvyn heikentymiseen tai päätöksenteon vaikeutumiseen, minkä seurauksena työtapaturmien riski kasvaa ja tarvitaan kohdennettuja ehkäisy- ja suojakeinoja;
- S. katsoo, että tehokkaat ennaltaehkäisystrategiat, tiedotustoimet, hyvinvointialoitteet sekä vahvan työterveys- ja työturvallisuuskulttuurin edistäminen ovat välttämättömiä, jotta voidaan estää vakavia tapaturmia ja ammattitauteja ja vähentää työperäisiä kuolemantapauksia; katsoo, että tällaiset ennaltaehkäisevät lähestymistavat suojelevat työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta ja tuottavat myös taloudellista hyötyä yrityksille ja koko yhteiskunnalle;
- T. toteaa, että toimia on tehostettava, jotta voidaan saavuttaa kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:ssä asetetut tavoitteet, erityisesti alatavoite 8.8: ”Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville”;
- U. ottaa huomioon, että 10. maaliskuuta 2022 antamassaan päätöslauselmassa parlamentti suhtautui myönteisesti työtapaturmia ja ammattitauteja koskevan Vision Zero -lähestymistavan käyttöönottoon ja kehotti laatimaan kunnianhimoisen etenemissuunnitelman työtapaturmien vähentämiseksi ja työperäisten kuolemantapausten ja ammattitautien poistamiseksi sekä vahvistamaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja olemassa olevan työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön noudattamisen valvontaa; katsoo, että kuolemantapausten nollatason tavoitetta olisi pidettävä paitsi poliittisena tavoitteena myös eettisenä ja sosiaalisena velvollisuutena kaikkia työntekijöitä kohtaan;
- V. toteaa, että jokaisen työntekijän oikeus turvalliseen ja terveelliseen työympäristöön on taattava kaikin tavoin sellaisten tuloksellisten toimenpiteiden avulla, joilla estetään työtapaturmia ja ammattitauteja, sekä säännöllisellä valvonnalla ja aidosti varoittavilla seuraamuksilla ja että näiden tueksi toimivaltaisilla viranomaisilla on

oltava käytössään riittävät resurssit; ottaa huomioon, että työturvallisuus- ja työterveyslainsäädännön noudattamatta jättäminen on keskeinen työvoiman hyväksikäytön osa-alue ja heikentää mahdollisuutta saavuttaa nollatason tavoite kuolemantapauksissa, minkä vuoksi on olennaisen tärkeää varmistaa nykyisen lainsäädännön tiukka ja tehokas täytäntöönpanon valvonta, mihin kuuluu myös työsuojeluviranomaisten sekä niiden valvonta- ja seuraamusvälineiden vahvistaminen;

- W. toteaa, että Vision Zero -lähestymistavan tehokas täytäntöönpano edellyttää mitattavissa olevia toimia ja tavoitteita, kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa kaikki työperäiset tapaturmat ja sairaudet, ennaltaehkäisevän kulttuurin kehittämistä ja edistämistä sekä riittäviä resursseja;
- X. toteaa, että ammattiliitoilla ja työntekijöiden edustajilla on tärkeä rooli työterveyden ja -turvallisuuden turvaamisessa, muun muassa valvomalla sääntöjen noudattamista ja tukemalla nykyisten sääntöjen tuloksellista täytäntöönpanoa; toteaa, että direktiivin 89/391/ETY soveltamisalassa on kuitenkin vielä aukkoja, erityisesti tiettyjen työntekijäryhmien kohdalla, sillä esimerkiksi kotitaloustyöntekijät jäävät osin tai kokonaan suojelun ulkopuolelle, mikä murentaa tasapuolisen suojelun periaatetta ja vaikuttaa erityisesti naisiin, kolmansien maiden kansalaisiin ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, minkä vuoksi on tärkeää varmistaa suojelun riittävä ja yhdenmukainen taso;
- Y. panee merkille, että nykyisen työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n strategiakehyksen 2021–2027 voimassaolokausi on päättymässä; toteaa, että tarvitaan poliittisen sitoumuksen uudistamista sekä päivitettyä, entistä tavoitteellisempaa kehystä, jotta voidaan nopeuttaa kuolemantapausten nollatason tavoitteen saavuttamista;
- Z. katsoo, että työtapaturmien uhreja muistamalla voidaan vahvistaa kollektiivista muistia ja kantaa moraalista vastuuta, mikä osaltaan auttaa pitämään yleisen huomion tiiviisti ihmiselämän arvossa, edistämään ennaltaehkäisyä kulttuuria ja vahvistamaan EU:n toimielinten ja kansallisten instituutioiden sitoutumista tavoitteeseen vähentää työperäisten kuolemantapausten määrä nollaan;
- AA. katsoo, että kollektiivisen muistin on merkittävä vastuuvellvollisuuden toteutumista, muun muassa luotettavan raportoinnin keinoin; toteaa, että kaikkien työtapaturmien, myös kuolemaan johtaneiden, kirjaaminen on usein erittäin vaikeaa; toteaa, että on tarpeen varmistaa riittävä sosiaalisen suojelun taso kaikille työntekijöille;
- AB. toteaa, että Marcinellissa 8. elokuuta 1956 tapahtuneessa Bois du Cazier'n järkyttävässä kaivosonnettomuudessa menehtyi 262 kaivostyöntekijää, joista monet olivat nykyisten EU:n jäsenvaltioiden

kansalaisia, ja että se on yhä symboli kamppailulle ihmisarvoisen työn, solidaarisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta Euroopassa;

- AC. toteaa, että Marcinellen onnettomuuden uhreista suuri osa oli eurooppalaisia ja että kyseessä olikin Euroopan ensimmäinen kollektiivinen murhenäytelmä aikana, jolloin maanosassa alkoi jo syntyä ajatus työn, turvallisuuden, oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvon kaltaisiin keskeisiin aiheisiin perustuvasta veljeydestä;
- AD. katsoo, että Marcinellen tragedian muisto muistuttaa siitä, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus, heidän oikeutensa ja heidän turvallisuutensa ovat perustavanlaatuisia arvoja ja ne ovat tehokkaan ja kilpailukykyisen sosiaalisen Euroopan painopisteitä;
- AE. toteaa, että syvälle eri jäsenvaltioiden kollektiiviseen muistiin on painunut muitakin historiallisia työtapaturmia, kuten 31. toukokuuta 1892 tapahtunut Marie-kaivoksen tulipalo, Courrières'n kaivosonnettomuus 10. maaliskuuta 1906, 7. helmikuuta 1962 tapahtunut Luisenthalin kaivosonnettomuus ja vuonna 1968 tapahtunut Aliverin kaivosonnettomuus, Lapuan patruunatehtaan räjähdys vuonna 1976 ja tuhoisa räjähdys ja tulipalo Violantan tehtaalla vuonna 2026, ja että ne muistuttavat edelleen tarpeesta toteuttaa kiireellisiä toimia työtapaturmien ehkäisemiseksi ja työntekijöiden suojelemiseksi;
1. kehottaa ottamaan käyttöön työtapaturmien uhrien muistopäivän ja työntekijöiden suojelun ja ihmisarvon eurooppalaisen teemapäivän, jota vietettäisiin vuosittain 8. elokuuta Marcinellen Bois du Cazier'n kaivosonnettomuuden muistoksi, ja toteaa, että tämä onnettomuus oli nimenomaan eurooppalainen tragedia siksi, että se kosketti useista EU:n nykyisistä jäsenvaltioista tulleita työntekijöitä, ja niinpä se on yhteinen symboli kamppailulle ihmisarvoisen työn puolesta ja tarpeelle vaalia yhdessä työterveyttä ja -turvallisuutta;
  2. toteaa, että tämän eurooppalaisen teemapäivän tarkoituksena on muistaa työtapaturmien ja ammattitautien uhreja ja lisätä suuren yleisön, yritysten ja instituutioiden ymmärrystä ennaltaehkäisyyn, turvallisuuden ja ihmisarvoisten työolojen merkityksestä; muistuttaa kuitenkin, että valistus olisi kytkettävä nykyisiin työterveys- ja työturvallisuusriskeihin, jotta voidaan aidosti edistää työperäisten kuolemantapausten, työtapaturmien ja ammattitautien ennaltaehkäisyä; korostaa, että tämä eurooppalainen teemapäivä voi auttaa vahvistamaan EU:n ja jäsenvaltioiden sitoutumista Vision Zero -lähestymistapaan, erityisesti edistämällä ennaltaehkäisyä työpaikoilla, turvallista ja ihmisarvoista työtä, koulutusta, valistusta uudenlaisista riskeistä, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua sekä voimassa olevan lainsäädännön täytäntöönpanon tehokasta valvontaa ja edistämällä samalla EU:n toimia ratkaisujen etsimiseksi psykososiaalisiin riskeihin, tuki- ja liikuntaelinsairauksiin sekä äärimmäisiin sääilmiöihin liittyviä työturvallisuus- ja

työterveysriskejä kaikilla aloilla ja kaikenkokoisissa yrityksissä; katsoo, että tämä eurooppalainen teemapäivä olisi myös vuotuinen tilaisuus arvioida edistymistä Vision Zero -lähestymistavan tavoitteen toteutumisessa, tunnistaa puutteita ennaltaehkäisyssä ja täytäntöönpanon valvonnassa, vahvistaa poliittista vastuuvetovallisuutta kansallisella ja EU:n tasolla sekä vahvistaa tehokkaiden valvontakeinojen tarvetta;

3. korostaa, että tänä eurooppalaisena teemapäivänä, joka täydentäisi 28. huhtikuuta vietettävää ILO:n Maailman työturvallisuus- ja työterveyspäivää, voitaisiin edistää konkreettisia aloitteita kouluissa, työpaikoilla ja instituutioissa, muun muassa tiedotuskampanjoiden, koulutusohjelmien ja parhaiden ennaltaehkäisykäytäntöjen vaihdolla, ja näin se vahvistaisi turvallisuuskulttuuria eri sukupolvien kesken ja eri toimialoilla;
4. korostaa, että eurooppalainen teemapäivä auttaisi vahvistamaan EU:n ja jäsenvaltioiden sitoutumista tavoitteeseen poistaa järjestelmällisesti ja pysyvästi työtapaturmat, ammattitaudit ja työperäiset kuolemantapaukset Vision Zero -lähestymistavan mukaisesti, erityisesti edistämällä ennaltaehkäisyä työpaikoilla, turvallista ja ihmisarvoista työtä, koulutusta, valistusta uusista riskeistä, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja voimassa olevan lainsäädännön täytäntöönpanon tehokasta valvontaa;
5. korostaa, että on tärkeää vahvistaa työntekijöiden oikeutta saada tietoa, heidän kuulemistaan ja heidän osallistumistaan työterveys- ja työturvallisuusedustajien valitsemisen kautta sekä tekemällä työehtosopimuksia;
6. korostaa, että työperäisten kuolemantapausten nollatason tavoitteen saavuttaminen edellyttää vahvaa yhteistyötä jäsenvaltioiden, työnantajien, työmarkkinaosapuolten, työsuojeluviranomaisten, tutkimuslaitosten ja EU:n virastojen välillä; kehottaa tehostamaan parhaiden käytäntöjen, tietojen ja ennaltaehkäisymenetelmien vaihtoa Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviraston (EU-OSHA) tuella;
7. kehottaa komissiota arvioimaan tekoälyyn ja algoritmijohtamisjärjestelmiin liittyviä työturvallisuus- ja työterveysriskejä ja puuttumaan niihin, mukaan lukien työtahdin tiivistyminen, psykososiaalinen kuormitus, perusteeton tarkkailu ja työajan rajojen hämärtyminen; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tunnistamaan uusiin työsuhteen muotoihin, kuten alustatalouden työhön ja algoritmisesti johdettuun työhön, liittyvien kuolemantapausten ja vakavien tapaturmien uusien riskien nousun ja puuttumaan siihen; korostaa, että työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta toimivien työntekijöiden sekä sellaisten työntekijöiden, joiden työtehtäviä, -tahtia ja -suorituksia ohjataan tai arvioidaan tekoälyyn perustuvilla välineillä, työturvallisuus- ja työterveysriskit voivat olla suurempia työtahdin kiihtymisen,

perusteettoman tarkkailun, algoritmisen päätöksenteon läpinäkyvyyden puutteiden (mukaan lukien tunnistettavan, luonnollisen yhteyshenkilön puuttuminen) sekä riittämättömän tiedon tai koulutuksen vuoksi; korostaa, että tällaisten teknologioiden käyttöönotto edellyttää työturvallisuus- ja työterveyslainsäädännön mukaisesti asianmukaista riskinarviointia, avointa työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan sekä merkityksellistä ihmisen suorittamaa valvontaa;

8. kehottaa komissiota arvioimaan ja ennakoimaan kattavasti työturvallisuus- ja työterveysriskejä, jotka johtuvat ilmastoon liittyvistä tekijöistä, kuten lämpökuormituksesta, äärimmäisistä sääilmiöistä, ilman saastumisesta, lisääntyneestä altistumisesta vaarallisille aineille peruskorjaushankkeiden ja infrastruktuurin nykyaikaistamishankkeiden aikana sekä uusien biologisten vaarojen ilmaantumisesta; kehottaa toteuttamaan tämän arvioinnin pohjalta tehostettuja ennaltaehkäiseviä toimia, joilla pyritään vahvistamaan kansallisten työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmien häiriönsietokykyä ja varautumista, mukaan lukien varhaisvaroitusmekanismit sekä alakohtaiset ohjeistukset, jotka suunnataan suuririskisille aloille, kuten rakennus-, maatalous- ja kuljetusaloille, sekä muille soveltuville aloille, esimerkiksi pelastuspalveluille; korostaa, että työsuojeluviranomaisille ja työnantajille on toimitettava EU:n tason käytännön ohjeita työpaikan kuumuuden ja muiden ilmastoon liittyvien työperäisten riskien hallinnasta;
9. korostaa tarvetta määrittää äärimmäisen kuumuuden ja ilmastonmuutoksen vaikutukset merkittäviksi työperäisiksi riskitekijöiksi ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita vahvistamaan työpaikoilla toteutettavia ennaltaehkäiseviä, suojaavia ja sopeutumista tukevia toimenpiteitä työtapaturmien, ammattitautien ja työperäisten kuolemantapausten vähentämiseksi;
10. kehottaa komissiota, neuvostoa, kansalaisyhteiskuntaa ja työmarkkinaosapuolia osoittamaan tukensa uudelle eurooppalaiselle teemapäivälle ja sen vietolle kansalaissitoumuksena, joka yhdistää instituutiot, yritykset ja kansalaiset, muun muassa tiedotus- ja valistusaloitteilla, pienille ja keskisuurille yrityksille ja haavoittuvassa asemassa oleville työntekijöille suunnatuilla käytännön ennaltaehkäisyvälineillä sekä vaihtamalla parhaita työterveys- ja työturvallisuuskäytäntöjä; korostaa, että tällaisissa aloitteissa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota psykososiaalisiin riskeihin, kuumuuteen ja äärimmäisiin työskentelylämpötiloihin liittyviin riskeihin, alihankintaketjuihin ja epätyypillisiin työsuhteen muotoihin liittyviin riskeihin sekä haasteisiin, jotka koskevat lähetettyjä työntekijöitä, kausityöntekijöitä ja muita rajatyöntekijöitä, ja että olisi varmistettava tasapuolisen kohtelun periaatteen noudattaminen ja vastaanottavan maan työturvallisuutta, työterveyttä ja sosiaalista suojelua koskevien sääntöjen tehokas soveltaminen; muistuttaa, että kohtuuttoman pitkät työajat johtavat

usein uupumukseen ja lisäävät kuolemaan johtavien työtapaturmien riskiä;

11. kannustaa jäsenvaltioita lisäämään työnantajien ja työntekijöiden tietämystä heidän vastuustaan huolehtia omasta ja muiden turvallisuudesta sekä tukemaan kaikkien työntekijöiden ensiapukoulutusta, erityisesti aloilla, joilla työperäiset riskit ovat muita suuremmat, sekä varmistamaan, että tällaista koulutusta päivitetään säännöllisesti, sitä tarjotaan yleisesti ja se sisällytetään työpaikan turvallisuusperiaatteisiin; korostaa, että työnantajilla on ensisijainen vastuu työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden varmistamisesta, jonka keinoja ovat esimerkiksi riskinarviointi, ennaltaehkäisevät toimenpiteet, henkilönsuojainten antaminen käyttöön, työterveyspalvelut, työturvallisuuslainsäädännön tehokas täytäntöönpano sekä työntekijöiden riittävä tiedotus, ohjeistus ja koulutus; korostaa työnantajien vastuuta varmistaa, että työntekijät ja heidän edustajansa pääsevät aidosti osallistumaan työturvallisuus- ja työterveysprosessien kehittämiseen, riskien ja vaarojen arvioimiseen, toimenpiteiden suunnitteluun ja seurantaan sekä ennaltaehkäisevään työhön;
12. muistuttaa, että väkivalta on kasvava haaste monilla työpaikoilla, erityisesti palvelu- ja terveydenhuoltoaloilla sekä pelastuspalvelun työntekijöiden kohdalla; vaatii toteuttamaan toimia, jotka on suunniteltu varmistamaan nollatoleranssi kiusaamiselle, ahdistelulle ja muille työpaikkaväkivallan muodoille parantamalla ja edistämällä tukirakenteita organisaatioissa ja lainsäädännössä sekä kehittämällä tapauksen ilmoitusjärjestelmiä;
13. kehottaa komissiota ja EU-OSH:ää hyödyntämään eurooppalaista teemapäivää tilaisuutena levittää ajantasaista tilastotietoa, vertailevia analyyseja ja näyttöön perustuvia ohjeita työterveydestä ja -turvallisuudesta keskittyen erityisesti psykososiaalisiin riskeihin, epätyypillisiin työsuhteen muotoihin, mikroyrityksiin ja pieniin yrityksiin sekä haavoittuvimmassa asemassa oleviin työntekijäryhmiin; kehottaa lisäksi komissiota ja EU-OSH:ää julkaisemaan EU:n laajuisen yleiskuvan ja maakohtaiset tiedot ammattitaukeista ja työperäisistä kuolemantapauksista ja sisällyttämään niihin ennaltaehkäisyä ja valvontaa koskevat indikaattorit (muun muassa työsuojelutarkastukset), jotta voidaan paremmin ohjata julkisia toimintapolitiikkoja ja vahvistaa vastuuvellvollisuutta; korostaa lisäksi, että on tärkeää järjestelmällisesti valvoa ja analysoida työolojen, psykososiaalisten riskien, työsuojelutarkastusten valmiuksien ja työturvallisuus- ja työterveysnormien noudattamisen suuntauksia jäsenvaltioissa, minkä tarkoituksena on vahvistaa ennaltaehkäisyä, läpinäkyvyyttä ja työolojen lähentymistä ylöspäin kaikkialla unionissa;
14. kehottaa komissiota yhteistyössä Eurostatin ja jäsenvaltioiden kanssa parantamaan tiedonkeruuta työtapaturmista ja ammattitaukeista ja näiden tietojen yhdenmukaistamista ja avoimuutta, mukaan lukien

psykososiaalisia riskejä ja pitkään piilevinä pysyviä sairauksia koskevat tiedot, ja toteuttamaan toimenpiteitä aliraportoinnin torjumiseksi;

15. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että vastuu työturvallisuus- ja työterveyslainsäädännön noudattamisesta on selkeästi asetettu johdon tasolle ja sisällytetty kattavasti organisaation toimintaan muun muassa tehokkaiden ennaltaehkäisy suunnitelmien ja työntekijöiden osallistumisen avulla; korostaa, että jo riskinarvioinnin toteuttaminen auttaa vähentämään tapaturmia;
16. korostaa, että lakisääteiset työturvallisuus- ja työterveystarkastukset ovat tärkeä apu turvallisten ja terveellisten työpaikkojen luomisessa mutta toteaa samalla, että nämä tarkastukset saattavat olla kattavuudessaan rajallisia; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan työsuojeluviranomaisia takaamalla niille pysyvän henkilöstön, riittävät resurssit ja institutionaalisen riippumattomuuden, jotta voidaan varmistaa työturvallisuus- ja työterveyslainsäädännön tehokas täytäntöönpano ja reagoida työelämän muutoksiin;
17. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tehostamaan työturvallisuus- ja työterveyslainsäädännön täytäntöönpanon valvontaa, johon kuuluu riittävien resurssien varmistaminen työsuojeluviranomaisille, rajatylittävän yhteistyön parantaminen ja sääntöjen käytännön noudattamisen varmistaminen erityisesti tapauksissa, joissa törkeä huolimattomuus on johtanut vakavaan vammaan tai kuolemaan; toteaa, että työturvallisuus- ja työterveys sääntöjen uskottavuus ja tehokkuus edellyttävät, että ne ovat riittävän varoittavia ja oikeasuhteisia;
18. pitää myönteisenä komission arviointikertomusta Euroopan työviranomaisesta (ELA), sillä siinä pannaan merkille viranomaisen rooli EU:n työlainsäädännön ja työterveys- ja työturvallisuussääntöjen täytäntöönpanon tehokkaassa valvonnassa erityisesti rajatylittävissä yhteyksissä ja suuririskisillä aloilla; toistaa kehoituksensa, että komissio vahvistaisi ELAn toimivaltaa, jotta EU:n työlainsäädännön ja työturvallisuuden ja -terveyden täytäntöönpanon valvontaa voitaisiin kehittää; korostaa, että on tärkeää varmistaa konkreettinen lisäarvo tuettaessa kansallisia täytäntöönpanoviranomaisia, muun muassa vahvistamalla yhteisiä työsuojelutarkastuksia ja mahdollisuutta edistää tehokkaammin rikkomusten tunnistamista ja torjuntaa; korostaa, että on edistettävä työvoiman liikkuvuutta ja muita vastaavia valvontamenettelyjä koskevien sääntöjen parempaa yhdenmukaistamista ja yksinkertaistamista, muun muassa yhtenäisimmillä säännöillä ja tehokkaammalla tiedonvaiholla ELAn ohjeiden mukaisesti;
19. kehottaa komissiota määrittämään uuden strategiakehyksen vuosille 2028–2034 osana laadukkaihin työpaikkoihin johtavaa etenemissuunnitelmaa ja perustuen nykyiseen työterveyttä ja -

turvallisuutta koskevaan EU:n strategiakehykseen 2021–2027 sisältyviin painopisteisiin ja siitä kerättyihin kokemuksiin; painottaa, että tämän uuden strategiakehyksen olisi oltava selkeä, mitattavissa oleva ja aikasidonnainen ja että siinä olisi asetettava selkeät ja uudet vaatimukset ja sen tavoitteena olisi oltava työtapaturmien ja työperäisten kuolemantapausten väheneminen, jotta voidaan viimeistellä siirtymä kohti nollatasoa työperäisten kuolemien määrässä, vahvistaa työntekijöiden suojelua erityisesti suuririskillä aloilla ja haavoittuvissa ryhmissä, puuttua uusiin työelämän riskeihin, jotka kumpuavat muun muassa uudenlaisista työn muodoista, digitalisaatiosta ja psykososiaalisista riskeistä, ja varmistaa työolojen mukauttaminen äärimmäisiin lämpötiloihin;

20. suhtautuu myönteisesti direktiiveihin, joilla pyritään vähentämään syöpää aiheuttaville aineille altistumisen riskejä sekä muiden mahdollisesti hengenvaarallisten ammattitautien riskejä; toteaa, että kuolemaan johtavien ammattitautien ennaltaehkäisy edellyttää altistumiseen liittyvän asiantuntemuksen kehittämistä sekä työpaikoilla että työterveyspalveluissa; muistuttaa, että työpaikoilla tarvitaan riittävästi resursseja, jotta altistumisriskit voidaan tunnistaa ja niitä voidaan ehkäistä yhteistyössä työterveyspalvelujen kanssa, jotka voivat myös ohjeistaa asianmukaisista työturvallisuus- ja työterveystoimista; katsoo, että työntekijöille, joilla on riski altistua vakavia ammattitauteja aiheuttaville aineille, olisi oltava pääsy työterveyspalveluihin ja säännöllisiin terveystarkastuksiin, joilla voidaan seurata potentiaalista altistumista; korostaa, että kaikissa työperäisten kuolemantapausten vähentämiseen tähtäävissä kattavissa strategioissa on nimenomaisesti käsiteltävä työperäisiä syöpiä hiljaisena mutta suurimpana työperäisten kuolemantapausten syynä, mukaan lukien piilevät sairaudet, jotka aiheutuvat pitkäkestoisesta altistumisesta syöpää aiheuttaville aineille työpaikalla; korostaa, että on kehitettävä tiedonkeruuta työperäisistä syöpäsairauksista EU:n tasolla, jotta voidaan todella ymmärtää työperäisten kuolemantapausten koko laajuus;
21. pitää huolestuttavana, että lähetetyt työntekijät, siirtotyöläiset ja alihankintaketjujen työntekijät altistuvat suhteettomasti työturvallisuus- ja työterveysriskeille, muun muassa kuolemaan johtavien tapaturmien riskille, mikä johtuu vastuuketjujen hajautumisesta, koordinoinnin puutteellisuudesta ja vastuuvollisuuden hämärtymisestä erityisesti suuririskisillä aloilla, kuten rakennusalalla; kehottaa komissiota arvioimaan, takaako nykyinen työturvallisuus- ja työterveyssäännöstö riittävällä tavalla turvallisuutta ja terveyttä koskevien vähimmäisvaatimusten tehokkaan täytäntöönpanon alihankintaketjuissa, ja ehdottamaan lainsäädäntötoimia siltä osin kuin puutteita havaitaan;
22. kehottaa jäsenvaltioita edistämään työturvallisuuden ja työterveyden kulttuuria, erityisesti nuorten työntekijöiden osalta, yhdistämällä koulutusta ja käytännön kokemusta; katsoo, että oppilaitosten olisi tarjottava yleistä terveys- ja turvallisuustietoa ja tähän liittyvää

koulutusta, kun taas työnantajien olisi varmistettava työpaikkakohtainen koulutus erityisesti oppisopimus- ja harjoittelujaksojen aikana;

23. kannustaa jäsenvaltioita laatimaan tukikehyksiä helpottamaan vapaapalokuntalaisten palkkaamista ja tunnistamaan hankittujen taitojen arvon, varsinkin ensiaputaitojen, riskien ehkäisyyn, palopelastuksen, palopelastusvälineiden käytön ja evakuointien järjestämisen osalta, sekä parannettaessa työpaikkojen turvallisuutta, ehkäistäessä työtapaturmia ja lievennettäessä niiden seurauksia pelastuspalvelujen saapumista odotettaessa;
24. korostaa, että mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten hallinnolliset valmiudet, taloudelliset resurssit ja erityisasiantuntemus ovat usein rajallisia; kehottaa toteuttamaan kattavia ja kohdennettuja tukitoimenpiteitä, joilla niitä autetaan tunnistamaan, ehkäisemään ja hallitsemaan tehokkaasti työperäisiä riskejä, ammattitauteja ja työperäisiä kuolemantapauksia muun muassa yksinkertaistettujen ja käyttäjäystävällisten riskinarviointivälineiden, alakohtaisen ohjeistuksen, käytännön ennaltaehkäisyohjelmien, saavutettavan koulutuksen sekä työturvallisuus- ja työterveysvelvoitteiden noudattamisen tukemisen avulla;
25. kehottaa komissiota yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa vahvistamaan EU:n ohjeita työtapaturmiin joutuneiden ja ammattitauteihin sairastuneiden ja heidän perheidensä tukemiseksi; kehottaa lisäksi komissiota arvioimaan, olisiko mahdollista kehittää suosituksia edistämään riittäviä tuki- ja korvausjärjestelmiä osallisille ja heidän perheilleen, jotta voitaisiin kannustaa suojelun ylöspäin suuntautuvaan lähentymiseen kaikkialla EU:ssa;
26. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikki työntekijät hyötyvät tosiasiallisesti työturvallisuus- ja työterveyssuojelusta kansallisten järjestelmien ja käytäntöjen mukaisesti, mikä kattaa myös alustatyöntekijät, kolmansien maiden kansalaiset ja yksityisissä kotitalouksissa työskentelevät kotitaloustyöntekijät; kehottaa jäsenvaltioita ja työmarkkinaosapuolia edistämään innovatiivisten ratkaisujen ja parhaiden käytäntöjen käyttöä työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemiseksi, muun muassa EU-OSHAn ”Terveellinen työ – hyvän käytännön palkinnot” -aloitteiden kaltaisten toimien kautta, sillä ne viestivät tehokkaista strategioista ja teknologioista, joita voidaan toteuttaa eri toimialoilla työturvallisuuden ja -terveyden parantamiseksi;
27. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.